

Sygn. akt II CK 272/05

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 grudnia 2005 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Gerard Bieniek (przewodniczący)

SSN Bronisław Czech (sprawozdawca)

SSN Kazimierz Zawada

w sprawie z powództwa C.(...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. przeciwko T. M. o zapłatę, po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 2 grudnia 2005 r., kasacji pozwanego od wyroku Sądu Okręgowego w S. z dnia 7 grudnia 2004 r., sygn. akt II Ca (...),

1. oddala kasację;

2. przyznaje adwokatowi I. M. (Kancelaria Adwokacka w S.) od Skarbu Państwa (Sąd Okręgowy w S.) kwotę 1 200 zł. (jeden tysiąc dwieście złotych) tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanemu w instancji kasacyjnej z tym, że wypłata tej kwoty powinna być powiększona o kwotę należnego podatku od towarów i usług.

Uzasadnienie

Powód „C.(...)” Spółka z o.o. w S. wniósł o zasądzenie solidarnie od pozwanych E. K. i T. M. kwoty 16.211,33 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 26 kwietnia 2002 r. W uzasadnieniu pozwu wskazał, że w dniu 12 października 2001 r. pozwany T. M.

zlecił powodowi dokonanie odprawy celnej samochodu osobowego marki Peugeot 205 i podpisał zobowiązanie, na podstawie którego powód, jako Agencja Celna stał się gwarantem zakończenia procedury tranzytu i poręczycielem długu celnego. Pozwani nie zakończyli procedury odprawy celnej samochodu i nie uiścili należności określonej decyzją Urzędu Celnego w S., którą uiścił powód.

Nakazem zapłaty z dnia 7 sierpnia 2002 r. Sąd Rejonowy w S. orzekł zgodnie z żądaniem pozwu.

Sprzeciw od powyższego nakazu wniósł pozwany T. M., zarzucając, że nie wypełniał i nie podpisywał zobowiązania dla powoda. Nie okazywał też, dowodu osobistego agentowi celnemu, a był jedynie kierowcą wynajętym przez R. P. w celu przewiezienia kupionego przez niego dla E. K. samochodu. Wszelkie formalności załatwiał M. G. Pozwany nie odwoływał się od decyzji Urzędu Celnego, gdyż E. K. i R. P. zapewnili go, że należności celno-podatkowe zostaną w najbliższym czasie zapłacone.

Wyrokiem z dnia 20 lipca 2004 r. Sąd Rejonowy w S. zasądził od pozwanego T. M. na rzecz powoda kwotę 16.211,33 zł z ustawowymi odsetkami, ustalając jednocześnie, iż odpowiedzialność pozwanego jest solidarna z E. K., od której powyższą kwotę zasądzono wyżej wskazanym nakazem zapłaty. W pozostałej części Sąd I instancji oddalił powództwo i orzekł o kosztach procesu.

Apelację pozwanego T. M. oddalił Sąd Okręgowy w S. wyrokiem zaskarżonym kasacją.

Podstawą rozstrzygnięcia stały się następujące ustalenia i oceny prawne:

Pozwany T. M. nie podpisał zobowiązania z dnia 12 października 2001 r. na rzecz powodowej Agencji do zapłaty należności celnych oraz pełnomocnictwa do podejmowania czynności na rzecz E. K.. Nie ma to jednak znaczenia dla zasadności powództwa.

Decyzją z dnia 6 kwietnia 2002 r. Urząd Celny w S. stwierdził, że nie została zakończona w terminie procedura tranzytu samochodu marki Peugeot 205, a towar usunięto spod dozoru celnego. Ustalił dług celny w kwocie 9.260,50 zł oraz odsetki dla tego długu w kwocie 1.373,60 zł. Jednocześnie ustalił zobowiązanie podatkowe E. K. i T. M. z tytułu podatku akcyzowego i podatku VAT na łączną kwotę 4.733,40 zł. Powyższa decyzja stała się ostateczna, a pozwany nie odwołał się od niej.

W dniu 23 kwietnia 2002 r. powód uiścił na rachunek Urzędu Celnego w S. kwotę 16.211,33 zł tytułem opłat celnych, podatkowych i odsetek, ciężących na E. K. i T. M.

Wyrokiem z dnia 18 września 2003 r. sygn. akt XII Ks (...) Sąd Rejonowy w S. uznał R. P. za winnego tego, że będąc głównym zobowiązanym w procedurze tranzytu, nie dopełnił obowiązku dostarczenia towaru w postaci samochodu osobowego Peugeot 205, poprzez usunięcie go w dniu 18 października 2001 r. spod dozoru celnego.

Na podstawie art. 99 § 1, art. 101 § 3 i art. 211 ustawy z dnia 09 stycznia 1997 r. - Kodeks celny (Dz. U. z 2001 r. Nr 75, poz. 802 ze zm.) zobowiązanymi do zapłaty należności celnych i podatkowych związanych ze sprowadzeniem samochodu do polski była E. K. i T. M.. To pozwany na granicy zgłosił samochód do odprawy celnikom, posłużył się przy tym dokumentami wystawionymi na swoje nazwisko, a także własnoręcznie podpisał dokument odprawy celnej SAD oraz kartę obiegową. W rubryce 50 dokumentu SAD jako głównego zobowiązanego wpisano T. M., co potwierdza jego własnoręczny podpis złożony w rubryce 54. Podpis ten był przedmiotem opinii biegłego z zakresu pisma ręcznego i podpisów. Z całą pewnością złożył go własnoręcznie pozwany. Podpisem tym potwierdził też otrzymanie dokumentów i dodatkowo okoliczność, że został powiadomiony o zarejestrowaniu kwoty wynikającej z długu celnego. Na tym samym dokumencie znajduje się również zapis potwierdzający złożenia zabezpieczenia pieniężnego przez powoda, co świadczy o tym, że pozwany wiedział, iż powód jest gwarantem należności celnych.

Zdaniem Sądów obu instancji w sprawie ma zastosowanie art. 518 §1 pkt 1 k.c. według którego osoba trzecia, która spłaca wierzyciela, nabywa spłaconą wierzytelność do wysokości dokonanej zapłaty, jeżeli płaci cudzy dług, za który jest odpowiedzialna osobiście albo pewnymi przedmiotami majątkowymi. Powodowa Agencja Celna jest taką osobą, albowiem poręczyła za pozwanego spłatę należności celnych, co wynika z dokumentu SAD. Pozwany wiedział o tym fakcie, gdyż to jego podpis widnieje na powyższym dokumencie, a co więcej, dokumenty te były na granicy w jego dyspozycji. Potwierdził to zeznając, iż „wyglądało na to, że te dokumenty są sporządzone na mnie. Ja miałem dokumenty. Celnicy coś tam wypełniali”. Nadto potwierdził, że zarówno po stronie niemieckiej jak i polskiej „coś tam” podpisywał. Podpisując dokumenty celne na granicy zobowiązał się do zapłaty należności celno - podatkowych. Nie zgłaszał też zastrzeżeń do sposobu wypełnienia dokumentów ani nie kwestionował udziału w dokonywanej przez siebie odprawie innych podmiotów.

Zdaniem Sądu Okręgowego nie było potrzeby badania kwestii ewentualnego niestaranego działania powoda, jako trudniącego się zawodowo dokonywaniem czynności związanych z odprawą celną. Trzeba bowiem zwrócić uwagę, że pozwany chociaż - jak twierdzi nic nie załatwiał osobiście - to jednak wszedł do siedziby Agencji

celnej, pił kawę, wziął od Marcina Gdańca wypełnione dokumenty, podpisał dokumenty SAD i kartę obiegową. Jak przyznał w swoich zeznaniach, to on miał dokumenty przy przekraczaniu granicy, a wówczas nie kwestionował, że zostały one wypełnione i podpisane przez inną osobę.

Pozwany T. M. w kasacji zarzucił naruszenie

1/ prawa materialnego przez:

a/ niezastosowanie art. 355 k.c. „polegające na pominięciu okoliczności niestaranego działania powódki przejawiającego się brakiem sprawdzenia podobieństwa podpisu oraz tożsamości osoby składającej podpisy pod dokumentami odprawy celnej”,

b/ niezastosowanie art. 254 ustawy z dnia 9 stycznia 1997 r. Kodeks celny „polegające na przyjęciu, że pozwany udzielił powódce upoważnienia do działania w jego imieniu i do pokrycia długu celnego”,

c/ błędne zastosowanie art. 518 § 1 k. c „polegające na przyjęciu, że powódka wstąpiła w prawa zaspokojonego wierzyciela”,

2/ przepisów postępowania mające istotny wpływ na wynik sprawy „poprzez naruszenie przepisów art. 233 § 1 i 235 k.p.c. polegające na oparciu rozstrzygnięcia na decyzji Urzędu Celnego w S. z dnia 6 kwietnia 2002 r. bez zbadania czy była ona wydana zgodnie z prawem.

Przytaczając wymienione podstawy kasacji pozwany wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania oraz zasądzenie nieopłaconych kosztów pomocy prawnej udzielonej pozwanemu z urzędu, albowiem koszty te nie zostały zapłacone przez pozwanego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

1. Naruszenia przepisów art. 233 § 1 i art. 235 k.p.c. upatruje skarżący w tym, że Sąd przyjął za podstawę rozstrzygnięcia m.in. decyzję Urzędu Skarbowego, bez badania, czy była ona wydana zgodnie z prawem. Zarzut ten jest nietrafny, albowiem sąd powszechny nie ma kompetencji do takiego badania. Jest to od lat przyjęte i wyjaśnione w orzecznictwie. Tytułem przykładu można przytoczyć, wydaną w podobnej sprawie, uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 3 kwietnia 1978 r., III CZP 18/78 (OSNCP 1978, nr 12, poz. 218), w której przyjęto, że płatnik, który z własnych środków uiszczył właściwemu urzędowi skarbowemu należność z tytułu obciążającego podatnika podatku od przychodów osiąganych z furmaństwa, może dochodzić od tego podatnika w drodze procesu cywilnego zwrotu uiszczonych za niego należności

podatkowej - z tym jednak zastrzeżeniem, że nie należy do drogi sądowej ocena prawidłowości ustalenia obowiązku podatkowego.

Pozwany otrzymał odpis decyzji Urzędu Skarbowego i jeżeli uważał, że jest ona niezgodnie z prawem, to mógł ją zaskarżyć w postępowaniu administracyjnym odwoławczym.

2. Sądy obu instancji ustaliły, że skarżący podpisał dokument odprawy celnej SAD, w którym jako głównego zobowiązanego wpisano właśnie T. M.; podpisał on również kartę obiegową. Wynika z tego, że stosownie do art. 254 ustawy z dnia 9 stycznia 1997 r. – Kodeks celny (jedn. tekst Dz. U. z 2001 r. Nr 75, poz. 802 ze zm.) udzielił powódce upoważnienia do działania w jej imieniu i do pokrycia długu celnego (zob. np. wydany w podobnych okolicznościach wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 czerwca 2002 r., III RN 89/01, OSNP 2003, nr 8, poz. 190).

3. W tej sytuacji, Sądy obu instancji przyjęły trafnie, że powódka spłacając dług skarżącego, za który była również odpowiedzialna jako poręczyciel, nabyła spłaconą wiarygodność i może jej dochodzić od pozwanego T. M. (art. 518 § 1 pkt 1 k.c.).

4. Całkiem chybiony, a nawet niezrozumiały jest zarzut naruszenia art. 355 k.c. polegającego „na pominięciu okoliczności niestaranego działania powódki przejawiającego się brakiem sprawdzenia podobieństwa podpisu oraz tożsamości osoby składającej podpisy pod dokumentami odprawy celnej.” Niestaranne działanie powódki, które można by zakwalifikować jako niewłaściwe wykonanie zobowiązania nie zostało wykazane, zostało zaś ustalone, że pozwany podpisał dokument odprawy celnej SAD oraz kartę obiegową.

Z powyższych przyczyn, kasacja – jako nie mająca uzasadnionych podstaw – podlega oddaleniu (art. 393¹² k.p.c. w zw. z art. 3 ustawy z dnia 22 grudnia 2004 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, Dz. U. z 2005 r. Nr 13, poz. 98).

O przyznaniu adwokatowi działającemu z urzędu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanemu w instancji kasacyjnej, orzekł Sąd Najwyższy na podstawie § 19-21 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348 ze zm.).